

Certificering

GLOBALGAP certificering af juletræer

– Opnå afsætningssikkerhed, et bedre image og en mere effektiv produktion

Af Juletræsproducent Anne Frahm

Vi ser en øget tendens til at varer i f.eks. et supermarked bærer en eller anden form for certifikat, som kan dokumentere produktionen. Et eksempel er "Fair Trade". Forbrugerens interesse for Fair Trade produkter er stærkt stigende. Økologi er ikke længere nok, forbrugerne vil også have sikkerhed for at producenten får en fair pris og at varen er produceret under ordentlige forhold. I Norden kender vi også mærkerne "Blomsten" og "Svanen" som ligeledes er forbrugerens garanti for, at produkterne opfylder skrappe miljøkrav, at der er taget hensyn til sundheden og at kvaliteten er god.

Erhvervslivet skal tage sin del af ansvaret

CSR (Corporate social responsibility) er meget oppe i tiden. Mange virksomheder lægger vægt på social ansvarlighed. Vi er her ikke kun for at tjene penge, men også for at medvirke til at sikre en bæredygtig udnyttelse af ressourcer, arbejdskraft m.v. denne holdning tager en del indkøbskæder til sig, idet det giver et stærkt image i forhold til forbrugeren. "Erhvervslivet er en vigtig aktør når der skal skabes en bæredygtig verden og vi skal selvfølgelig ind og tage vores del af ansvaret." Udtaler Landechef Henrik Aaen fra tøjkæden H&M (Berlingske Tidende 27.03.08)

Juletræer og certificering?

I de lande hvor danske juletræer afsættes, er der lignende krav til dokumentation af produktionen. I havecentre og supermarkeder (kædeforretninger), hvor juletræerne traditionelt afsættes, er der en tendens til at kædeforretningen benytter certificeringsordninger, for på vegne af forbrugeren at sikre, at produktet er fremstillet på en "bæredygtig" måde. Som eksempel kan nævnes FSC- certificerede havemøbler. Fra flere indkøbskæder stilles nu også krav til

at juletræer skal have en form for produktionsbeskrivelse. Hvis danske juletræer også i fremtiden skal kunne afsættes her, skal de med andre ord certificeres.

Hvorfor certificering?

For producenten er der en række afgørende grunde til at vælge at lade sig certificere: Dels vil man opnå et forbedret image, man vil få sikret sin afsætning og man vil få en mere effektiv produktion.

Forbedret image

Der er en "tradition" for at danske medier lige op til juletræssæsonen, har stort fokus på "uheldige" juletræshistorier. Det kan være artikler om ulovlig brug af sprøjtemidler, om uorganiseret udenlandsk arbejdskraft eller "sort" økonomi. Selv om kun meget få sager har bund i virkeligheden, skaber historierne uro på markedet og der ses en tendens til, at historierne lagrer sig i forbrugernes bevidsthed og skaber usikkerhed. Certificeringsordningen, vil skabe gennemsigtighed i produktionen, og dermed give juletræet mulighed for at opnå et forbedret image.

Afsætningssikkerhed

For øjeblikket oplever danske juletræsproducenter ikke vanskeligheder med at afsætte deres juletræer og derfor vil nogle have svært ved at forstå behovet for en certificeringsordning: "Juletræerne sælger jo nærmest sig selv". De fleste producenter har oplevet denne afsætningssituation før, og ved at den højst sandsynligt vil afløses af et mere trængt marked med øget udbud om nogle år. I et marked med for mange juletræer vil træer med en dokumenteret produktion have en afsætningssikkerhed frem for et ucertificeret træ.

Ved at lade sine juletræer certificere allerede nu, opnår vi endvidere, at Danmark sætter standarden i forhold til udenlandske producenter. Dette vil være en klar fordel i et marked med øget udbud af juletræer.

Anne Frahm har produceret juletræer i Hornbæk i Nordsjælland siden 1989. Anne er formand for IP-gruppen, som hun tog initiativ til at starte i 2002, og medlem af styregruppen.

Fair Trade

Fair Trade arbejder for at bønder og arbejdere i nogle af verdens fattigste lande får en retfærdig betaling for deres varer. Når forbrugeren køber Fair Trade varer, skabes grobund for en positiv udvikling for mennesker og miljø. Fair Trade fremmer økologi og bæredygtige produktionsformer af hensyn til miljøet, producenternes sundhed og velfærd. Fair Trade sikrer varer af god kvalitet, som forbrugeren kan købe med god samvittighed. (www.fairtrade.dk)

Mere effektiv produktion

Ved systematisk at registrere alle tiltag i produktionen, får producenten et værktøj til at styre sine omkostninger. Man vil f.eks.

Figur 1 Eksempler på GLOBALGAP certificerede aftagere og kæder.

tige registreringer, og man vil til enhver tid kunne overholde kravet om dokumentation fra myndighederne.

Fra IP til certificering

I 2002 blev IP- gruppen (Integreret Produktion af juletræer), dannet som en ERFA-gruppe under Dansk Juletræsdyrkerforening. Gruppen har gennem årene arbejdet for at opsamle, udvikle og formidle viden om mere miljøvenlige og bæredygtige produktionsmetoder indenfor juletræsdyrking. En stor del af arbejdet har været støttet af Produktionsafgiftsfonden for Juletræer og Pyntegrønt (PAF).

Tankerne omkring integreret produktion af juletræer, er at vi gennem dygtiggørelse af producenterne, ved at påtage os et socialt ansvar, samt ved at reducere brugen af hjælpestoffer kan opnå en balanceret bæredygtig produktion. En ekstra gevinst i arbejdet er den faglige stolthed, som producenten opnår ved en etisk forsvarlig produktion. Som en del af IP- arbejdet er der nedsat en styregruppe, og styregruppens opgave består i at opsamle og formidle viden samt at arbejde med PAF- projekter.

I PAF-projektet "IP konceptudvikling", der lå i forlængelse af projektet: "Integreret produktion af NGR?", bliver retningslinjer og dyrkningsvejledninger for en bæredygtig (IP) produktion af NGR juletræer skitseret. Rapporten viser også, at en dansk IP-ordning ikke har tilstrækkelig international gennemslagskraft. På denne baggrund vurderer styregruppen, at IP-juletræer med fordel vil kunne certificeres efter GLOBALGAP (se www.globalgap.org) ordningen, som kendes fra danske gartnerier og frugtavl og som er anerkendt blandt aftagere globalt (figur 1). I det seneste PAF-projekt har formålet derfor været, at tilpasse ordningen og tilvejebringe hjælpemidler til producenterne, så juletræer kan certificeres efter GLOBALGAP.

Certificeringsordningens målepunkter ventes at sætte fokus på de tiltag, som foretages i produktionen, og den øgede bevidsthed herom fører til en række miljøgevinster fra sparede sprøjtninger og et nedsat gødningsforbrug. I sidste ende kan dette også føre til reducerede omkostninger for producenterne.

Hvad er GLOBALGAP?

GLOBALGAP (tidl. EUREPGAP) blev etableret i 1997. Det er et partnerskab mellem producenter af landbrugs og gartneri produkter og detailhandelen. Målet med ordningen, er at opstille almindeligt accepterede standarder og procedurer for Good Agricultural Practice, GAP, eller på dansk:

kunne se hvad en enkelt afdeling kræver af plejetiltag og hvis det som det nogen gange viser sig, at man faktisk ikke tjener penge på træer fra visse afdelinger, kan man finde alternativ anvendelse af disse arealer. Ved at

registrere behovet for samtlige behandlinger, vil man kunne undgå plansprøjtninger og samtidigt spare udgiften til behandling på visse arealer. En certificeringsordning vil give samlet overblik over alle lovlig-

PETER SCHJØTT'S Planteskole

Planter til: Pyntegrønt & juletræer, skov, læ & vildt

Se fremtidens
fordele på
www.planteskole.dk

Det er nu tid til at bestille Nordmannsgran
i Jiffy til levering august/september 2009

Hedegårdvej 5, 7361 Ejstrupholm, tlf. 75 77 25 52, fax 75 77 31 34, E-mail: ps@planteskole.dk

"godt landmandskab". Der er fokus på minimering af miljøpåvirkninger, en ansvarlig holdning til medarbejdernes helbred og sikkerhed, samt dyrevelfærd.

Der ses en stærk stigning i antallet af virksomheder der tilslutter sig GLOBALGAP. I 2007 var der således 81.000 tilmeldte producenter og udviklingen fortsætter (figur 2).

Registreringsværktøj

Et centralt område i certificeringen er dokumentation for de tiltag der laves i kulturerne. Kravene til hvordan man dokumenterer de tiltag man har lavet er ikke afgørende – man kan bruge PC baserede løsninger eller noterer det ned på en blok. Som led i udviklingen af certificeringsordningen, har styregruppen udviklet et registreringsværktøj til at opsamle de mange tiltag i juletræskulturerne samt lavet en del hjælpeskemaer til de punkter i ordningen som må give flest udfordringer. Registreringsværktøjet er tilpasset kravene fra GLOBALGAP. De foretagne tiltag kan dokumenteres og samtidigt er det muligt at sammenligne sig med centrale/kritiske målepunkter i certificeringsordningen og i forhold til andre producenter. Registreringsværktøjet vil ligeledes kunne fungere som dokumentation over for myndighederne og kan f.eks. indgå som en del af certificeringssystemet.

Det er ikke så svært

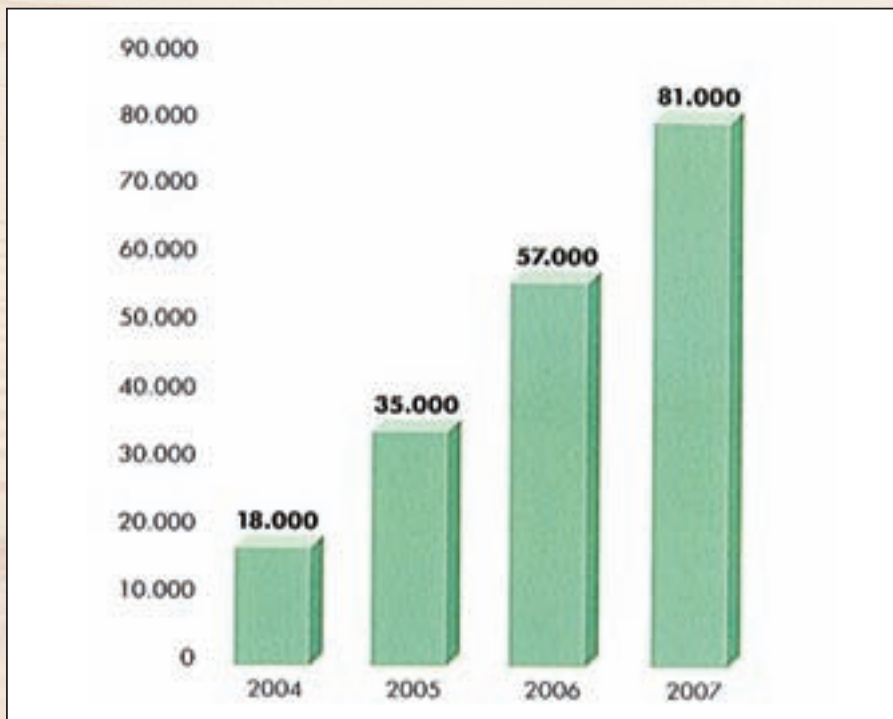
Springet til en certificeringsordning er fysisk set ikke ret stort. Det er, ved vi fra andre brancher, mere en mental hurdle der skal overskrides. Faktisk har danske producenter, der overholder lovgivningen allerede 80 % af materialet til en certificeringsordning i orden.

Vi har markplan, sprøjtejournal og gødningsregnskab. Vi følger regler for opbevaring og mærkning af kemikalier og gødning. Vi følger regler omkring arbejdsmiljø og endelig følger vi lovgivning omkring naturhensyn. Alt sammen ting der er indeholdt i de fleste certificeringsordninger.

GLOBALGAP er allerede udbredt i hele verden og de fleste af de indkøbskæder, som aftager danske juletræer er allerede GLOBALGAP certificerede og forhandler på nuværende tidspunkt mange GLOBALGAP certificerede produkter. GLOBALGAP er accepteret i beslægtede brancher.

Hvad siger vores kolleger?

60 % af den samlede danske grønsagsproduktion er GLOBALGAP certificeret. Blandt andre er GASA nord grønt (En fusion mellem Gasa Aarhus Frugt & Grønt og Nordgrønt) tilsluttet ordningen. "Certificeringen bety-

Figur 2. Antal registrerede virksomheder under GLOBALGAP indtil december 2007.

der, at de danske producenter kan udnytte "efterspørgsels-huller" i andre lande. - Certificeringen er en del af forklaringen på

øget salg og omsætning, og ser vi alene på eksporten, så er den fordoblet på kun et år, siger administrerende direktør Allan Rømer

ABIES frø

Høstområder og frøkvalitet:

- ◆ Fri for al tvivl om herkomsten i nordmannsgran – egne udvalgte og præcist afgrænsede indsamlingsområder i Georgien, – Ambrolauri og Borshomi, samt i Rusland, – Arhyz og Apsheonsk. Og vi er til stede under høsten hvert år.

Åbenhed, faglig udvikling og dokumentation:

- ◆ Herkomstspecifikation af frøet på afdelingsniveau, nu bakket op af GPS-baserede indsamlingsregistreringer – det forbedrer dokumentationen af et planteparti.
- ◆ Kvalitetssikring af hele vores proces fra koglehøst i Georgien til forbehandlet frø til kunder i Vesteuropa – gør os bedre og giver endnu større gennemsigtighed.
- ◆ Proveniensafprøvninger, især "Frost Frø"-forsøget i nordmannsgran – de første resultater kom i 2004 og i 2006-2007 vil vi få resultaterne af dette unikke afprøvningssæt.
- ◆ Konsekvent opfølgning på ny forskning, – bl.a. gennem herkomstssikker markedsintroduktion af lovende provenienser, senest Arhyz / Nordkaukasus.

Fokus 2006-07:
Resultater fra NGR-forsøget

Specialister i Nordmannsgran og Nobilis

H Ø S T – K L Æ N G N I N G – F O R B E H A N D L I N G – O P B E V A R I N G

IP- Styregruppen:

Projektleder:

Claus Jerram Christensen, Dansk Juletræsdyrkerforening

Projektdeltagere:

Anne Frahm, Kildegården, Hornbæk

Frans Theilby, Skov & Landskab, KU-LIFE

Kenneth Klausen, Skovdyrkerforeningen Fyn

Ulrik Gejl, Gl. Kirstinebjerg Planteskole

Lars Geil, Damkilde & Geil A/S

Lars Geil, medejer af Damkilde & Geil A/S, juletræsproducent i Danmark og Skotland, pilotdyrker i GLOBALGAP projektet og medlem af styregruppen udtaler: ”Som juletræsproducent er dokumentation utrolig vigtig. Vi udarbejder hvert år sprøjte- og gødningsplaner og i certificeringsarbejdet har vi ønsket at udvikle skemaer som er nemme at bruge, lette at overskue og som direkte kan bruges i certificerings arbejdet.

I forbindelse med styregruppens arbejde har vi gennemført en prøveauditering – en slags kontrolbesøg hos en juletræsdyrker. En uvildig person kommer på besøg og gennemgår en producents forhold, lige fra den skrevne sprøjteplan over gennemgang af arbejdspladsen og rutiner til kontrol af kemikalierum og gødningsopbevaring. Hvis man bruger sund fornuft og overholder dansk lovgivning – så kan alle være med. Vi kan alle blive dygtigere, og ved at lade os certificere tvinger vi os selv til at tage det første skridt”, slutter Lars Geil.

Ulrik Gejl driftsleder fra Gl. Kirstinebjerg Planteskole A/S har været med i Styregruppen siden 2005 og er pilotdyrker i GLOBALGAP regi. ”Jeg søgte en ERFA gruppe for at komme ”videre”, via input fra andre dyrkere og derved optimere viden og dykningsmæssige tiltag, men også videregive egne erfaringer. Fra IP- gruppen har jeg integreret følgende tiltag i Planteskolen og vores kulturer med afskærne juletræer: Jeg har fået mere fokus på skadedyr inden bekæmpelse og ikke nødvendigvis sprøjte hele afdelinger, men kun når behovet er konstateret. I forhold til ukrudt, vurderer jeg behovet for dosering i forhold til ukrudtstryk. Jeg har lavet forsøg med såning af olieræddike, som efter afgrøde mm. Med hensyn til eventuelt certificering, har vi på vores virksomhed haft meget fokus på registreringer og ved ganske få ændringer vil vi hurtigt kunne tilrette os GLOBALGAP-ordningen. Med IP / GLOBALGAP er vi blevet bedre til at dyrke juletræer i vores virksomhed. Vi har fået øget fokus på omverdenen, miljøet og ikke mindst vil det også på længere sigt kunne ses på bundlinjen.” slutter Ulrik Gejl.

fra Gasa Nord Grønt. Og tilføjer: "GLOBALGAP er forbrugers sikkerhed for friskhed, kvalitet og tillige forbrugernes garanti for dokumentation om varernes sporbarhed til oprindelsesstedet samt fødevarerhygiejne og miljø med ekstern uvildig kontrol." (Pressemeddelelse på www.danskgroent.dk)

Tjæreborg Champignon – gartneri, er certificeret efter GLOBALGAP. Udgangspunktet var meget jysk: "Kan det svare sig?", spurgte virksomheden sig selv. Salgschef Karla Larsen gav svaret. – "Vi har fået opbygget et effektivt kvalitetsstyringsystem, gennemgået alle processer, fået fokus på forbedringspunkter og så har vi frem for alt nået vores overordnede målsætning: Øget eksporten til England. De danske detailhandelskæder er lysår bagud, når det drejer sig om krav til kvalitet og fødevarer sikkerhed. Med vores certificeringer føler vi os godt rustet til den fremtidige konkurrence – i hele Europa." (Pressemeddelelser på www.danskgroent.dk)

Hvad skal der til?

Alle veldrevne ejendomme i Danmark vil med passende justeringer kunne certificeres. Som nævnt, overholdes 80 % af kravene allerede af danske juletræsdyrkere der overholder dansk lovgivning.

Derudover stiller GLOBALGAP krav til: Sporbarhed, behovsbestemt bekæmpelse, socialt ansvar og egenkontrol. Alt sammen ting som en veldrevet virksomhed i dagens Danmark i forvejen bør have en holdning til.

IP-styregruppen har udviklet hjælpeskemaer, der giver et godt overblik over dokumentationen. Ordningen arbejder med 42 obligatoriske spørgsmål, som vedrører ufravigelige krav, der skal opfyldes. Dertil kommer yderligere en række spørgsmål (106), hvoraf 95 % af de relevante krav skal være opfyldt. Der udføres intern kontrol en gang om året hos den enkelte producent og endvidere ekstern kontrol af et uafhængigt organ med varierende årlige intervaller – afhængig af den valgte certificeringsform.

Hvad skal producenten være indstillet på?

En GLOBALGAP producent må være indstillet på at udføre behovsbestemt bekæmpelse. Det betyder, at der skal ligge et erkendt og dokumenteret behov til grund for enhver bekæmpelse. Et eksempel kan være at man udfører behovsbestemt bekæmpelse af alm. ædelgranlus, hvor man før en bekæmpelse skal gå kulturen igennem og registrere eventuelle luseangrebs omfang inden bekæmpelsen iværksættes. På denne måde undgår man at behandle kulturer, hvor der ikke er luseangreb, og derved minimeres en ødelæggelse af lusenes naturlige fjender.

Ligeledes skal producenten være indstillet på at søge mængden af sprøjtemidler nedbragt. For eksempel ved at afprøve den optimale dosering af et pesticid. I artiklen "Pesticidstop, ikke økonomisk effektivt" fra 2004, beskrives, at man på Banestyrelsens sporarealer, kunne nedbringe pesticidforbruget til halvdelen, uden at omkostningerne til renholdelse øgedes. Konklusionen er, at man kan opnå væsentlige og samtidig billige reduktioner, hvis man fokuserer på effektive frem for absolutte initiativer.

Hvad koster det?

GLOBALGAP lægger op til to forskellige måder at registrere virksomheder på: Virksomheden kan vælge at lade sig certificere alene, det koster ca. 40.000 i år 1, derefter 20.000 de følgende år. Vælges en gruppecertificering, koster det ca. 8.000 pr deltager (ved 10 deltagere) i år 1 og derefter ca. 6.000,- de følgende år. Prisen inkluderer et årligt internt kontrolbesøg samt en ekstern audit, samt administration af ordningen.

Hvad siger pilotdyrkerne

Til projektet har været tilknyttet en række pilotdyrkere som har fungeret som spar-

ringspartnere for IP styregruppen med hensyn til udvikling/tilpasning af certificeringsordningen samt redigering af hjælpeskemaer og registreringsværktøj. Pilotdyrkerne har ligeledes haft mulighed for at gøre deres produktion klar så det er muligt at opnå GLOBALGAP certificering allerede fra 2008.

Mere information

Hvis du ønsker mere information, kan du tilmelde dig "Introduktionskursus vedrørende GLOBALGAP certificerede juletræer" den 27. maj 2008 på Fyn. Tilmelding via www.ip-juletrae.dk eller til Claus Jerram Christensen fra Dansk Juletræsdyrkerforening. På tlf. 33 26 01 92.

Tak til:

Bent K. Christensen fordi du fra starten troede på ideen og hjalp med at drive tankerne rundt i juletræsverdenen!
Claus, Kenneth, Frans, Lars og Ulrich fra Styregruppen.
Pilotdyrkerne: Poul Nicholaisen, Søren Overgaard, Marianne og Morten Kristensen, Jørgen Rasmussen, Michael Skjødt, Ulrich Gejl og Lars Geil.
PAF for økonomisk støtte til projektet.

SKOVBRANDFORSIKRING

DANSK PLANTAGEFORSIKRING

forsikrer mod **brandskader** i skove og plantager.

Genplantningsforsikring

Dækker udgiften til oprydning og genplantning af brændte arealer.
Årlig præmie 4,80 kr. pr. ha. Maks. erstatning 28.000 kr. pr. ha.
Indskud ved nyttegning 10 kr. pr. ha., dog minimum 100 kr.
Årlig grundpræmie 100 kr. pr. forsikring.

Træværdiforsikring

Dækker brændte bevoksningers træværdi. Årlig præmie 6 kr. pr. ha.
Maks. erstatning 25.000 kr. pr. ha. Ejer beholder resterende træværdi.

Bemærk. Efter år med kun små brandskader reduceres præmierne (excl. grundpræmien) for både genplantnings- og træværdiforsikring med en **årsrabat på indtil 75%.**

Tillæg til træværdiforsikring

Med udvidet erstatning for brændte arealer med juletræer og pyntegrønt.

Dansk Plantageforsikring
Gl. Randersvej 2, 8800 Viborg

Tlf. & Fax 86671444 mandag–fredag kl. 10–14.
www.skovbrand.dk

Dansk Plantageforsikring er et gensidigt forsikringsselskab, som ejes af forsikringstagerne. Selskabet styres af et repræsentantskab, som vælges blandt de godt 2300 forsikringstagerne.